

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

Переглянути у форматі pdf

Г. М. Шамота

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

№ 11, 2015

[Назад](#)

[Головна](#)

УДК 330.3

Г. М. Шамота,

к. е. н., доцент кафедри теоретичної і прикладної економіки Української академії банківської справи

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

H. M. Shamota,

Ph.D., assistant professor of theoretical and applied economics Ukrainian Academy of Banking

FEATURES OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF UKRAINE ON THE MODERN STAGE OF ECONOMIC DEVELOPMENT

В умовах існування різноманітних економічних теорій інвестиційного процесу важливим стає завдання формування єдиного підходу до визначення й оцінки інвестиційного потенціалу. Тому в статті визначено поняття інвестиційного потенціалу України, проаналізовано проблеми здійснення іноземного інвестування, висвітлено аспекти динаміки інвестування в економіку України, висвітлено кредитний рейтинг України, проведений аналіз показників інвестиційної діяльності в економіці України. Також в статті вказані пріоритетні галузі для стимулювання інвестиційної діяльності відповідно до Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 843-р. Виходячи з проведеного аналізу інвестиційного потенціалу України в статті наводяться відповідні висновки.

In conditions of existence various economic theories in the investment process is an important task of forming a unified approach to the determination and assessment of investment potential. Therefore, the article defines the concept of investment potential of Ukraine, analyzed the problem of realization of foreign investment, highlights aspects of the dynamics of investment in Ukraine's economy, highlights Ukraine's credit rating, the analysis of indicators of investment activity in the economy of Ukraine. Also in the article listed priority areas for investment incentives under the Law of Ukraine "On stimulate investment in priority sectors of the economy to create new jobs" and the Cabinet of Ministers of Ukraine of 14 August 2013 p. № 843-p. Based on the analysis of investment potential of Ukraine in the article the appropriate conclusions.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, прямі іноземні інвестиції, кредитний рейтинг, військові дії, інвестиційне забезпечення економічного розвитку.

Keywords: investment potential, foreign direct investment, credit rating, hostilities, investment support economic development.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Негативні тенденції в розвитку економіки України, яка ще з І півріччя 2012 р. поступово занурювалася в рецесію, у 2014 р. поглибилися. ВВП країни скоротився на 1,1 % у І кв., на 4,6 % – у ІІ кв. та на 5,1 % – у ІІІ кв. порівняно з відповідними періодами 2013 р. Різке погіршення економічної динаміки, яке у 2014 р. багато у чому було зумовлене стресовими трансформаціями соціально-економічного та політичного середовища, розгортанням бойових дій на сході України, анексією Російською Федерацією АР Крим, засвідчує недосконалість та вичерпаність традиційних для України чинників економічного зростання. Ці чинники ґрунтуються, насамперед, на переважанні сировинної складової у виробництві та експорті, експлуатації застарілих екологічнонебезпечних і ресурсоемних засобів виробництва, високій експортній орієнтації базових бюджетоутворюючих галузей промисловості, використанні дешевої низькокваліфікованої праці [13].

За таких умов відновлення економічного зростання в Україні вимагає побудови нової моделі економічного розвитку, заснованої на інвестиційних засадах, глибокій інтеграції промислового потенціалу з екологічною та соціальною складовими виробничого процесу. Важливим кроком у цьому напрямку стало підписання та ратифікація Угоди про асоціацію та поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, що відкриває нові можливості для української економіки, але одночасно з цим вимагає здійснення докорінних реформ у соціально-економічній сфері та всеохоплюючої модернізації виробництва. Реалізація євроінтеграційних намірів України стане можливою лише за умови мобілізації та ефективного спрямування значних інвестиційних ресурсів у розбудову промислового комплексу, який має стати рушійною силою економічного зростання в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання залучення іноземних інвестицій в Україні, зокрема, проблемних аспектів цього процесу, досліджували багато вчених: Бочаров В. В., Гриньова В. М., Макух Т. О., Мельник А. Ф., Сілюкова С. та ін. Так, дослідження проблем іноземного інвестування в Україні показали, що найбільш негативно на процес іноземного інвестування в Україні впливають несприятливий інвестиційний клімат та недосконалість законодавства. Серед інших недоліків системи залучення іноземних інвестицій можна виділити обмеженість (інколи недоступність) та суперечливість інформації про об'єкти інвестицій і процес їх оформлення, відсутність системного підходу до залучення іноземних інвестицій на рівні областей, міст та районів, неврегульованість інтересів інвесторів та національної економіки тощо.

Невирішені частини досліджуваної проблеми. Незважаючи на значну кількість робіт, присвячених вивченню інвестицій, інвестиційної діяльності загалом та інвестиційного потенціалу зокрема, окремі аспекти визначення такого потенціалу та розвитку його в умовах кризи економіки, зумовленої також і військовими діями, не знайшли достатнього висвітлення у дослідженнях попередніх років і потребують подальшого вивчення.

Мета статті. Метою статті є з'ясування сутності та особливостей інвестиційного потенціалу України на сучасному етапі розвитку економіки.

Виклад основного матеріалу. В умовах існування різноманітних економічних теорій інвестиційного процесу важливим стає завдання формування єдиного підходу до визначення й оцінки інвестиційного потенціалу. При цьому, першим кроком має стати правильне розуміння сутності терміну «інвестиційний потенціал», яке дозволить істотно підвищити точність, вірогідність його оцінки та збільшить ефективність і стабільність інвестиційної політики. Загалом, категорію «інвестиційний потенціал» за складовими елементами пропонуємо розглядати як сукупну взаємодію двох понять: «інвестиції» та «потенціал».

Сучасне тлумачення категорії інвестицій розкриває Закон України «Про інвестиційну діяльність». Так, інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект.

Такими цінностями можуть бути: кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності.

Інвестиції у відтворення основних фондів і на приріст матеріально-виробничих запасів здійснюються у формі капітальних вкладень [14].

Що стосується категорії потенціалу, то у широкому розумінні потенціал (від лат. *potentia* – сила) означає можливість, джерела, наявні запаси і засоби, які можуть бути введені в дію, використані для вирішення певного завдання та досягнення поставленої мети. У вузькому розумінні поняття «потенціал» прийнято вживати як синонім «можливостей» у будь-якій сфері, «ступеня потужності» в будь-якому аспекті. Узагальнення наукових підходів дозволяє визначити потенціал як максимальні можливості раціонально використовувати всі види ресурсів для досягнення поставлених цілей з урахуванням впливу середовища, в якому функціонують усі суб'єкти господарювання. Як зазначають окремі економісти, інвестиційний потенціал є максимально можливою здатністю залучати до виробництва й ефективно використовувати інвестиційні ресурси для здійснення реальних і фінансових інвестицій, які матеріалізуються у новостворюваних факторах суспільного виробництва та суспільній інфраструктурі [11, с. 201].

Матвєєв В. В. визначає інвестиційний потенціал як набір умов, інтелектуальних та матеріальних благ, які забезпечують інвестиційну діяльність і обмежують долю ризику інвестування [10, с. 126].

Макух Т. О. вважає, що під терміном «інвестиційний потенціал» слід розуміти сукупність наявних матеріальних та нематеріальних, трудових та організаційно-управлінських ресурсів суб'єкта, що характеризують його спроможність прийняти та освоїти інвестиційні кошти [9, с. 179].

На думку кандидата економічних наук, доцента кафедри фінансів Харківського національного економічного університету О. П. Коюди, інвестиційний потенціал – це можливість вкладення капіталу з метою наступного його збільшення або інвестиційні можливості щодо ведення, підтримки чи збереження чого-небудь [3, с. 358].

Інвестиційний потенціал – це сукупність фінансових та інвестиційних ресурсів, що дозволяють здійснювати інвестиційну діяльність, яка спрямована на забезпечення ефективної та стабільної господарської діяльності, – вважають С. Лосева та В. Зубкова [7, с. 52].

Кучерук Г. Ю., Вовк О. М. розглядають інвестиційний потенціал як організовану сукупність внутрішніх та зовнішніх економічних можливостей та ресурсів, які створюють умови для розвитку та забезпечують реалізацію стратегічних і тактичних цілей в сфері інвестиційної діяльності. Автори запропонували поділити джерела формування інвестиційного потенціалу на зовнішні та внутрішні, що, на їх думку, дозволяє аналізувати й оцінювати внутрішній та зовнішній інвестиційний потенціал окремо та відображає їхні взаємозв'язки. До зовнішніх джерел віднесені: інвестори, державні кредити та цільові кошти, податкові кредити та пільги, кредити банків та інших фінансових установ, емісія obligаций та інших цінних паперів, інвестиційний лізинг. Внутрішніми джерелами є чистий прибуток, статутний капітал, приріст капіталу, амортизація, реалізовані інвестиційні проекти, завершення термінів інших витрат, резервні та інші накопичувальні фонди [6, с. 6–7].

Цікавою є позиція Бочарова В. В., який, аналізуючи структуру інвестиційного попиту, виділяє власне потенційний попит і конкретний попит (пропозиція капіталу) і на цій основі робить висновок, що перший з них виникає за відсутності наміру суб'єкта при наявному доході (прибутку) направити його на цілі накопичення. Називаючи його формальним, він дає йому визначення інвестиційного потенціалу – джерела для майбутнього інвестування. Другий вид інвестиційного попиту автор характеризує як конкретну реалізацію намірів суб'єктів інвестиційної діяльності на ринку інвестиційних товарів у формі пропозиції капіталу. Проте, не цілком правомірно отожденовати дохід (прибуток) з інвестиційним потенціалом, оскільки завжди існує діалектична суперечність між власне споживанням і накопиченням і лише реальні накопичення можуть виступати у формі потенційних інвестиційних ресурсів. Також варто відзначити, що автор припускає наявність прямого зв'язку між інвестиційним потенціалом і його конкретною реалізацією. Інвестиційний потенціал – це перебуваюча у системній єдності, організована сукупність наявних економічних ресурсів, а також зумовлених ними, за сучасного рівня розвитку, можливостей щодо мобілізації внутрішніх та зовнішніх інвестиційних коштів для реалізації стратегічних та тактичних цілей через механізм інвестування, він визначає сукупну здатність здійснювати інвестиційну діяльність, причому, ступінь інвестиційної активності та ефективність інвестування детермінуються рівнем, або величиною, та мірою використання цього потенціалу [1, с. 25].

Луців Б. Л. розглядає сутність інвестиційного потенціалу двоюко: з одного боку, він є результатом ефективного використання потенційних можливостей, з іншого – фактором подальшого розвитку за рахунок здійснення інвестиційної діяльності. Інвестиційний потенціал є динамічною категорією, адже його формування, стан і ступінь використання великою мірою визначаються як ендегенними, так і екзогенними факторами впливу. Ендегенні фактори зумовлені розвитком і рівнем ефективності використання інших часткових потенціалів – фінансово-економічного, виробничо-технологічного, інноваційно-інтелектуального, управлінського (організаційного), трудового, інформаційного тощо. Власне, це й зумовлює доцільність розгляду інвестиційного потенціалу в тісному взаємозв'язку з ними, оскільки ігнорування останнього (тобто, розгляд лише з позиції ресурсного підходу) означає розуміння інвестиційного потенціалу лише як сукупності фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності. Екзогенні фактори зумовлені станом і характеристиками макросередовища, в якому функціонує суб'єкт [8, с. 68].

Під інвестиційним потенціалом С. Сілюкова розуміє сукупність коштів населення, підприємств, держави та нерезидентів, які потенційно можуть бути використані для здійснення інвестиційної діяльності (розглядатися як інвестиційні ресурси) [15, с. 141].

Одночасно, необхідно відзначити, що деякі російські економісти під інвестиційним потенціалом розуміють інвестиційну місткість (ємність) території, яка складається як сума об'єктивних передумов для інвестицій, що залежать як від наявності та різноманітності сфер та об'єктів інвестування, так і від їх економічного «здоров'я» [5].

Таким чином, далі в роботі під інвестиційним потенціалом України будемо мати на увазі сукупність наявних засобів, сил та можливостей, які взаємодіють між собою для досягнення поставлених цілей інвестування. Категорія «інвестиційний потенціал» відображає ступінь можливості вкладення коштів у активи довгострокового використання, включаючи вкладання в цінні папери (фінансові інвестиції) з метою отримання прибутку або економічних результатів. По суті, інвестиційний потенціал визначає можливість вкладати кошти (капітал) в матеріально-речовинні й особисті фактори виробництва для забезпечення умов нормального відтворення і (чи) одержання очікуваного прибутку. Він є вирішальним фактором економічного зростання, розширення потенційних можливостей країни. Інвестиційний потенціал має бути достатнім для повнокровного розширеного відтворення виробництва і подальшого збільшення інвестиційного капіталу.

Слід зробити зауваження, що загалом проблемами здійснення іноземного інвестування наразі є: невизначеність інституційно-правового механізму залучення недержавних інвестицій, зокрема, розвитку державно-приватного партнерства; низькі темпи та недостатня державна підтримка впровадження високих технологій та інновацій; несприятливий інвестиційний клімат в Україні, у тому числі, внаслідок світової фінансово-економічної кризи, яка призвела до максимальної недоступності міжнародних фінансових ресурсів; недосконале законодавче забезпечення з питань захисту прав власності, адміністрування податків, виділення земельних ділянок, здійснення підприємницької діяльності у цілому; недостатній рівень державної підтримки інвестиційної діяльності та розвитку системи підготовки інвестиційних програм і проектів для залучення державних інвестицій та ін. [2].

Далі, в процесі висвітлення аспектів динаміки інвестування в економіку України вважаємо за доцільне виділити два підперіоди – 2008-2013 рр. та окремо – 2014 р., що обумовлене воєнними діями на сході України, анексією Криму, посиленням ризику розбалансування платіжного балансу, втратою ринків збуту (32 % експорту продукції машинобудування в РФ), зниженням міжнародними рейтинговими агентствами кредитних рейтингів України.

Отже, аналіз показників інвестиційної діяльності в економіці України у 2008-2013 рр. свідчить про суттєве погіршення інвестиційного забезпечення економічного розвитку. Під впливом світової фінансово-економічної кризи у 2009-2010 рр. відбулося значне скорочення обсягів капітальних інвестицій в економіку (табл. 1).

Таблиця 1.
Показники інвестування української економіки [13]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Капітальні інвестиції в економіку, млн грн	272074	192878	189061	259932	293692	267728
Індекси капітальних інвестицій в економіку, %	97,4	58,5	103,4	118,8	108,5	88,9

Рівень інвестування економіки, % до ВВП	28,7	21,1	17,5	20,0	20,8	18,4
Рівень фінансування НТР за рахунок усіх джерел, % до ВВП	0,90	0,95	0,90	0,79	0,80	0,81
Довідково: ВВП у фактичних цінах, млн грн	948056	913345	1082569	1302079	1411238	1454931

Період посткризового відновлення у 2011-2012 рр. супроводжувався пожвавленням інвестиційних процесів, проте, у 2013 р. загострення соціально-економічної та політичної ситуації в Україні зашкодило закріпленню позитивної динаміки попередніх років – обсяги капітальних інвестицій знову скоротилися й станом на кінець 2013 р. не досягли рівня 2008 р. У січні-вересні 2014 р. в економіку було залучено 135476,8 млн. грн. капітальних інвестицій, що становило 77,0 % до відповідного періоду 2013 р.

Рівень достатності інвестицій для забезпечення економічного розвитку на засадах технологічної модернізації промислового виробництва визначається дотриманням норми інвестування по відношенню до ВВП, що є важливим індикатором інвестиційної безпеки держави, задовільне значення якого за оцінками фахівців має становити 25 %. Натомість, в Україні протягом аналізованого періоду лише у 2008 р. спостерігалось перевищення зазначеного порогового значення, тоді як у 2009-2013 рр. зафіксовано дефіцит інвестиційних ресурсів в економіці.

Загрозливою тенденцією є руйнація фундаментальної бази для забезпечення структурних реформ в економіці на інноваційних засадах, що відображається погіршенням динаміки рівня витрат на науково-технічну діяльність, задовільним значенням яких вважається 2 % від ВВП. Витрати на фінансування науково-технічних робіт скоротилися з 0,90 % ВВП у 2008 р. до 0,81 % ВВП у 2013 р., що свідчить про посилення загроз інноваційній безпеці держави.

У промисловий сектор України у 2010-2013 рр. у середньому залучалося 34,7 % від загального обсягу капітальних інвестицій в економіку України. Попри позитивну тенденцію зростання частки промисловості у структурі освоєних в економіці капітальних інвестицій з 30,0 % у 2010 р. до 39,4 % у 2013 р. та майже двократне зростання обсягів освоєних у промисловості інвестицій з 56725,3 млн. грн. у 2010 р. до 105593,7 млн. грн. у 2013 р., аналіз показників структури капітальних інвестицій у промисловість свідчить про негативну тенденцію скорочення частки інвестицій у переробну промисловість (з 53,9 % у 2010 р. до 43,8 % у 2013 р.) [13].

У структурі капітальних інвестицій у переробну промисловість традиційно переважають частки харчової промисловості (14,5 % від загального обсягу залучених інвестицій у промисловість у 2013 р.), металургії (10,3 %), хімічного комплексу (8,5 %), машинобудівного комплексу (6,2 %). Незначними залишаються частки інвестицій у високотехнологічні виробництва – у виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – 0,2 %, основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 1,0 %, електричного устаткування – 1,0 %.

Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій у промисловість залишалися власні кошти підприємств та організацій – їх частка в загальному обсязі капітальних інвестицій галузі у 2010-2013 рр. в середньому становила 76,8 %. Незначними були частки інвестування за рахунок державного (в середньому 1,6 %) та місцевого (0,5 %) бюджетів. Скоротилася частка коштів іноземних інвесторів (з 3,5 % у 2010 р. до 0,2 % у 2013 р.). Водночас, зростає частка капітальних інвестицій, освоєних за рахунок кредитів банків та інших позик (з 8,6 % у 2010 р. до 19,1 % у 2013 р.) та коштів вітчизняних інвестиційних компаній, фондів тощо (з 0,3 % у 2010 р. до 2,7 % у 2013 р.).

Значне переважання у структурі капітальних інвестицій у промисловість власних коштів підприємств має низку недоліків, серед яких – «консервування» структурних диспропорцій, відсутність трансферу інвестиційних ресурсів у прогресивні види промислової діяльності, відставання у впровадженні нововведень для підтримання конкурентоспроможності через орієнтацію на максимізацію поточних прибутків.

Суттєвий дефіцит внутрішніх інвестиційних ресурсів актуалізує залучення у промисловий сектор прямих іноземних інвестицій (ПІІ), які, за умов здійснення виваженої державної політики, можуть стати потужним чинником її модернізації та структурної перебудови. Задовільним для інвестиційно-інноваційної безпеки України вважається рівень залучення ПІІ, за якого відношення чистого річного приросту ПІІ до ВВП знаходиться на рівні 6 %. Натомість, в Україні цей показник є критично низьким та виявляє тенденцію до скорочення: у 2010 р. він становив 4,2 %, у 2011 р. – 4,3 %, у 2012 р. – 3,8 %, у 2013 р. – 1,8 %, що свідчить про крайню недостатність обсяги залучення ПІІ в економіку.

Щорічний приплив ПІІ у промисловість України у 2010-2012 рр. стрімко зростає, проте, у 2013 р. різко скоротився до 818,4 млн дол. США [13].

Найбільшими у структурі накопичених у промисловості ПІІ є частки металургійної промисловості (34,6 % накопичених ПІІ у промисловості у 2013 р.), харчової промисловості (17,9 %), хімічного комплексу (15,3 %). Значно менш привабливими для іноземних інвесторів є високотехнологічні виробництва: частка ПІІ у вітчизняне машинобудування становила лише 6,8 %, у фармацевтичне виробництво – 0,3 %.

Світовий досвід свідчить про неоднозначність впливу ПІІ на економічний розвиток країн-реципієнтів, що зумовлено можливістю виникнення негативних ефектів внаслідок реалізації інвестиційних стратегій зарубіжних інвесторів, які можуть не відповідати національним інтересам країни. Тому інвестиційна політика багатьох країн базується на використанні вибіркових обмежень у сфері ПІІ з урахуванням особливостей національної промислової політики, пов'язаної з захистом нових галузей, національних лідерів, стратегічно важливих підприємств та галузей, що постраждали під час кризи. Врахування всіх ризиків та загроз, пов'язаних із залученням іноземного капіталу у промисловість, та визначення пріоритетних напрямів його спрямування при виробленні комплексної інвестиційної стратегії є важливим чинником забезпечення економічного зростання промисловості у майбутньому.

У 2014 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 2 млрд. 451,7 млн. дол. прямих інвестицій (акціонерного капіталу). Загалом, обсяг залучених з початку інвестування ПІІ в економіку України на 31 грудня 2014 р. становив 45 млрд. 916,0 млн. дол. та в розрахунку на одну особу населення складає 1072,0 дол. Інвестиції надійшли із 131 країни світу. Із країн ЄС із початку інвестування внесено 35 млрд. 575,5 млн. дол. інвестицій (77,5 % загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 10 млрд. 340,5 млн. дол. (22,5 %).

До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає майже 83 % загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 13 млрд. 710,6 млн. дол., Німеччина – 5 млрд. 720,5 млн. дол., Нідерланди – 5 млрд. 111,5 млн. дол., Російська Федерація – 2 млрд. 724,3 млн. дол., Австрія – 2 млрд. 526,4 млн. дол., Велика Британія – 2 млрд. 145,5 млн. дол., Віргінські Острови (Брит.) – 1 млрд. 997,7 млн. дол., Франція – 1 млрд. 614,7 млн. дол., Швейцарія – 1 млрд. 390,6 млн. дол. та Італія – 999,1 млн. дол.

На підприємствах промисловості зосереджено 14 млрд. 817,1 млн. дол. (32,3 %) прямих інвестицій, в установах фінансової та страхової діяльності акумульовано 11 млрд. 537,4 млн. дол. (25,1 %), на підприємствах оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 6 млрд. 019,2 млн. дол. (13,1 %), в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном – 3 млрд. 804,4 млн. дол. (8,3 %), професійну, наукову та технічну діяльність – 2 млрд. 837,0 млн. дол. (6,2 %).

Заборгованість українських підприємств за кредитами та позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями (борговими інструментами) перед прямими іноземними інвесторами на 31 грудня 2014 р. становила 8 млрд. 568,0 млн. дол.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів) на 31 грудня 2014 р. становив 54 млрд. 484,0 млн. дол. [12].

Обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з України в економіку 45 країн світу на 1 жовтня 2014 р. становив 6,426 млрд. дол. США, у т.ч. у країни ЄС – 6,0455 млрд. дол. (94,1 % загального обсягу, до Кіпру – 90,6 %), в інші країни світу – 380,6 млн. дол. (5,9 %) (акціонерного капіталу та боргових інструментів – 6,6194 млрд. дол. США, вимоги українських прямих інвесторів за борговими інструментами до підприємств прямого інвестування за кордоном на 1 жовтня 2014 р. становили 193,3 млн. дол.) [4].

Щодо кредитного рейтингу України зазначимо, що Fitch Ratings у серпні 2014 року підтвердив довгострокові рейтинги дефолту емітента (РДЕ) в іноземній валюті на рівні «ССС» та понизив довгострокові РДЕ в національній валюті до рівня «ССС» з «В-». Рейтинги випусків пріоритетних незабезпечених облігацій України в іноземній валюті підтвержені на рівні «ССС» та понижено в національній валюті до рівня «ССС» з «В-». Стело по рейтингах країни підтверджено на рівні «ССС» і короткострокові РДЕ в іноземній валюті на рівні «С». 22 грудня 2014 оприлюднено інформацію про зниження рейтинговим агентством Standard & Poor в довгострокового суверенного рейтингу України в іноземній валюті до «ССС-» з «ССС», присвоївши йому негативний прогноз [4].

Щодо пріоритетних сфер для стимулювання інвестиційної діяльності, визначених законодавством, то розпорядженням КМУ від 14 серпня 2013 р. № 843-р відповідно до Закону «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» від 06.09.2012 визначено такі пріоритетні галузі для стимулювання інвестиційної діяльності: агропромисловий комплекс: виробництво, зберігання харчових продуктів; житлово-комунальний комплекс: створення об'єктів поводження з відходами, будівництво, реконструкція і технічне переоснащення у сфері

теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення; машинобудівний комплекс: виробництво нових та імпортозамісуючих видів комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, машин і устаткування, електричного устаткування, автотранспортних та інших транспортних засобів; транспортна інфраструктура: будівництво, реконструкція і технічне переоснащення; курортно-рекреаційна сфера і туризм: будівництво курортно-рекреаційних об'єктів та об'єктів туристичної інфраструктури; переробна промисловість [4].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, ми з'ясували, що інвестиційним потенціалом України є сукупність наявних засобів, сил та можливостей, які взаємодіють між собою для досягнення поставлених цілей інвестування. Нами досліджено проблеми здійснення іноземного інвестування. Проведений аналіз показників інвестиційної діяльності в економіці України у 2008-2014 рр. свідчить про суттєве погіршення інвестиційного забезпечення економічного розвитку країни. Оскільки цілеспрямоване формування інвестиційного потенціалу України потребує наявності адекватних сучасним інвестиційним потребам методичних підходів, перспективами подальших досліджень є розвиток існуючих та розробка нових таких підходів та рекомендацій з наступною їх апробацією на рівні моделювання.

Література.

1. Бочаров В. В. Инвестиционный менеджмент: краткий курс / В. В. Бочаров. – М.: Издательство: Питер, 2000. – 160 с.
2. Герзанич В. М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні [Електронний ресурс] / В. М. Герзанич. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2929>. – Назва з домашньої сторінки інтернету.
3. Гриньова В. М. Инвестування: підручн. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда. – К.: Знання. – 2008. – 368 с.
4. Офіційний сайт Національної Ради реформ. Інформаційна довідка про стан інвестування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reforms.in.ua> – Назва з домашньої сторінки інтернету.
5. Исследование инвестиционного климата регионов России: проблемы и результаты [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.raexpeit.ru/researches/regions/investclimate/>. – Назва з домашньої сторінки інтернету.
6. Кучерук Г. Ю. Економічне обґрунтування комплексної оцінки інвестиційного потенціалу авіапідприємства / Г. Ю. Кучерук, О. М. Вовк // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 5. – С. 6-7.
7. Лосева С. Финансово-инвестиционный потенциал предприятия и управление инвестиционным процессом / С. Лосева, В. Зубкова // Економіст. – №11. – 2000. – С. 52-54.
8. Луців Б. Л. Інвестиційний потенціал банківської системи України / Б. Л. Луців, Т. Б. Стечишин // Фінанси України. – 2009. – № 9. – С. 67-77.
9. Макух Т. О. Інвестиційний потенціал як фактор підвищення ефективності використання фінансових ресурсів / Т. О. Макух // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економіка : зб. наук. пр. – 2008. – Вип. 1 (41). – С. 175-186.
10. Матвеев В. В. Маркетинг регионов: инвестиционные аспекты / В. Матвеев, В. Щелкунов, В. Бондаренко, Ю. Каракай, В. Грамотнев. – Київ: Наук. думка, 2005. – 176 с.
11. Національна економіка / А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, Т. Л. Желок, Т. М. Попович. – К.: Знання, 2011. – 463 с.
12. Офіційний сайт РБК України. Обсяг ПІІ в економіці України у 2014 р. склав 2,45 млрд дол., - Держстат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbcua.com/ukr/news/obem-pii-v-ekonomiku-ukrainy-v-2014-g-sostavil-2-45-mlrd-doll--17022015153000>. – Назва з домашньої сторінки інтернету.
13. Пріоритети інвестиційного забезпечення структурних реформ у промисловості України. – К.: НІСД, 2014. – 57 с.
14. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 18.09.1991 № 1560-ХІІ (Редакція станом на 06.11.2014), із змінами. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.64.3&nobreak=1>. – 14.03.2015. – Назва з екрану.
15. Сілюкова С. Розвиток інвестиційного потенціалу регіону як об'єкт державного регулювання / С. Сілюкова // Публічне управління: теорія та практика : збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. – Х. : Вид-во «ДокНаукДержУпр». – 2013. – Січень. – Вип. 1 (13). – 184 с.

References.

1. Bocharov V. V. (2000), *Investitsionnyj menedzhment: kratkij kurs* [Investment management: a short course], Izdatel'stvo Piter, Moskva, Rossija.
2. Herzanych V.M. "Main disadvantages and problems attracting foreign investment to Ukraine", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 4, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2929>. (Accessed 4 April 2014).
3. Hryn'ova V. M., Koiuda V. O., Lepejko T. I., Koiuda O. P. (2008), *Investuvannia* [Investment], Znannia, Kyiv, Ukraine.
4. The official site of the National Council reform (2014) " Informational reference on the status of investments in Ukraine" [Online], available at: <http://www.reforms.in.ua/Content/download/session/11.3.pdf> (Accessed 4 January 2015).
5. "Research investment climate regions of Russia: problems and results" [Online], available at: <http://www.raexpeit.ru/researches/regions/investclimate/> (Accessed 4 January 2015).
6. Kucheruk H. Yu., Vovk O. M. (2008) "Economic justification comprehensive assessment of investment potential airline", *Ekonomika. Finansy. Pravo.*, vol.5, pp. 6-7.
7. Loseva S., Zubkova V. (2000), "Financial and investment potential of the company and management of the investment process", *Ekonomist*, vol. 11, pp. 52-54.
8. Lutsiv B. L., Stechyshyn T. B. (2009), "The investment potential of the banking system of Ukraine", *Finansy Ukrainy*, vol. 9, pp. 67-77.
9. Makukh T. O. (2008), "Investment potential as a factor in increasing the effectiveness of financial resources", *Visnyk Natsional'noho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Ser. Ekonomika : zb. nauk. pr.*, vol.1(41), pp. 175-186.
10. Matvieiev V., Schelkunov V., Bondarenko V., Karakaj Yu., Hramotniev V., (2005), *Marketynh rehioniv: investysijni aspekty* [Marketing regions: investment aspects], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.
11. Mel'nyk A. F., Vasina A. Yu., Zheliuk T. L., Popovych T. M. (2011), *Natsional'na ekonomika* [National economy], Znannia, Kyiv, Ukraine.
12. The official site of RBK Ukraine "Foreign direct investment in Ukraine in 2014 amounted to 2.45 billion dollars. - State Statistics Service" (2015), available at: <http://www.rbcua.com/ukr/news/obem-pii-v-ekonomiku-ukrainy-v-2014-g-sostavil-2-45-mlrd-doll--17022015153000> (Accessed 27 February 2015).
13. *Priorytety investysijnoho zabezpechennia strukturnykh reform u promyslovosti Ukrainy* (2014) [Priorities for investment support structural reforms in industry of Ukraine], NICD, Kyiv, Ukraine.
14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "On investment activity", available at: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.64.3&nobreak=1> (Accessed 27 February 2015).
15. Siliukova S. (2013), "The development of the investment potential of the region as an object of state regulation" , *Publitchne upravlinnia: teoriia ta praktyka : zbiryk naukovykh prats' Asotsiatsii doktoriv nauk z derzhavnoho upravlinnia*, Vyd-vo «DokNaukDerzhUpr», vol. 1, p.186.

Стаття надійшла до редакції 27.10.2015 р.